

Међународни научни скуп/ International Scientific Conference

**ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ И СТРАТЕГИЈЕ
- ПОДРШКА УЧЕЊУ И РАЗВОЈУ ДЕЦЕ**

**DIDACTIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES AND STRATEGIES
- SUPPORT TO CHILDREN'S LEARNING
AND DEVELOPMENT**

УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ ПРИСТУПИ И СТРАТЕГИЈЕ
– ПОДРШКА УЧЕЊУ И РАЗВОЈУ ДЕЦЕ

DIDACTIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES
AND STRATEGIES – SUPPORT TO
CHILDREN’S LEARNING AND DEVELOPMENT

ПРОГРАМСКИ ОДБОР/SCIENTIFIC BOARD'

и/and

РЕЦЕНЗЕНТИ/ REVIEWERS

проф. др Мирослава Ристић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија, председник

Francesco Arcidiacono, PhD, University of Teacher Education BEJUNE, Biel/Bienne (Switzerland)

Gabriela Kelemen, PhD, Faculty of Educational Science, Psychology and
Social Work „Auerel Vlaicu“, University of Arad, Romania

Maja Pivec, PhD, FH JOANNEUM, University of Applied Sciences in Graz, Austria

Matjaž Debevc, PhD, University of Maribor, Faculty of Electrical Engineering and Computer Science, Slovenia

доц. др Вучина Зорић, Филозофски факултет, Универзитет Црне Горе, Црна Гора

prof. dr Milan Matijević, Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska

Natasa Galevska, PhD, University Ss. Cyril and Methodius, Faculty of Philosophy, Skopje, Republic of Macedonia

проф. др Најаша Вујисић, Филозофски факултет, Универзитет у Београду, Србија

проф. др Ана Вујовић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

проф. др Зорица Цветановић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Сања Благоданић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Вера Раговић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Зорица Ковачевић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Маријана Зељић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Невена Буђевац, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

доц. др Александар Тадић, Учитељски факултет, Универзитет у Београду, Србија

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР/ORGANISATIONAL BOARD:

Горана Старијаш, председник

Јелена Радојичић,

Ненад Синђелић,

Милош Бајрићевић,

Гордана Стоковић

Међународни научни скуп/ International Scientific Conference

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ
ПРИСТУПИ И СТРАТЕГИЈЕ
– ПОДРШКА УЧЕЊУ И РАЗВОЈУ ДЕЦЕ

УРЕДНИЦИ

Проф. др Мирослава Ристић

Проф. др Ана Вујовић

УЧИТЕЉСКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
TEACHER EDUCATION FACULTY, UNIVERSITY OF BELGRADE

ИЗДАВАЧ / PUBLISHED BY

Учитељски факултет, Београд

ЗА ИЗДАВАЧА

проф. др Данимир Мандић, декан

ЛЕКТУРА / PROOF READING

Љубица Весић

Марина Цветковић

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК / TECHNICAL EDITOR

Зоран Тошић

КОРИЦЕ / COVER DESIGN

Аница Абазовић

ISBN: 978-86-7849-235-8

МЕСТО И ДАТУМ ИЗДАВАЊА / VENUE AND DATE OF ISSUE

Београд 30. 11. 2016. / Belgrade, November 30, 2016

Научни скуп је организован у сарадњи са Педагошким факултетом Универзитета „Св. Климент Охридски“ у Битољу, Факултетом за образовне науке, психологију и друштвене науке Универзитета „Аурел Влајку“ у Араду, Педагошким факултетом Универзитета у Марибору и Универзитетом за образовање наставника у Бјену.

Култура и уметности у школи – интегративни приступ¹

Александра С. Максимовић²

Висока школа сџуковних сџудија за васџиџаче, Шабац

Александар С. Тадић

Филозофски факултет, Универзитет у Београду

Резиме: У раду се оџварају џиџања разумевања културе и уметности као саставног дела џроцеса васџиџања и образовања, као и начина орџанизације насџаве и учења у школама које засџуџају интегративни концепт у џоџледу уџоџребе еџтеџских садржаја. Уместо џтрадиционалног оџраничавања домена еџтеџске културе на „уметничке џредмете“ на којима ученици развијају креативност, док на осталим сџичу џрименљива знања и вешџине, овај џрисуџ џромовише укључивање уметности у разноврсне садржаје којима се ученици баве, као и џромену начина реализације насџаве и друџачије орџанизације целокуџног живоџа школе. У раду је џредсџављен џројекат *Learning through the Arts* као џример интегративног џрисуџа који је џочео да се развија у Канади деведесетих џодина ХХ века. Ова концепџија џочиње све више да се џреџознаје као значајна за унаџређење образовања и у земљама Евроџске уније. У џом контекџту, џриказана је и акџуелна џримена овог џрисуџа у Немачкој, џде се на националном, као и на џкрајинском нивоу, сџроводе различити џројекти засновани на идеји да џромовисање културе у школи џредсџавља делоџворно окружење за учење и развој ученика.

Кључне речи: еџтеџско васџиџање, култура, уметности, учење кроз уметности, интегративна насџава.

Увод

На почетку ХХ века Џон Дјуџ, родоначелник савремених концепџија прогресивистичког

васпитања које у фокус расправа о основним педагошким дилемама враћају идеал *холџџичког џрисуџа* развоју детета, наглашавао је нужност естетског оџиска у било којој идеји да би она била потпуна. Сматра се да су Дјуџџеви ставови о томе да постоји значајна повезаност између когнитивних и естетских активности имали снажан уџицај на одлуке везане за курикулуме у многим земљама (Gullatt, 2008). Све до 80-их година ХХ века већина школа широм света

¹ Текст представља резултат рада на Пројекту (број 179020) под називом *Концепџије и сџраџеџије обезбеђивања квалитетног базиџног образовања и васџиџања* Учитељског факултета у Београду (2011–2015), чију реализацију финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

² aleksandramaksimovic82@gmail.com

организује наставу тако да се уметнички предмети изучавају без повезивања са осталим наставним предметима. Елиот Ајзнер је 1974. године у САД покренуо иницијативу за евалуацију програма који се односе на уметничке предмете и то је резултирало истраживањима која сугеришу да васпитање и образовање путем уметничких садржаја позитивно утичу на различите аспекте живота и учења и да се не ограничава само на учење о суштинским вредностима и достигнућима из области уметности (Melnick et al, 2011). Осим тога, појавиле су се бројне студије чији су резултати указивали на то да интегрисање уметности у остале наставне садржаје подстиче имагинацију, повећава мотивацију за учењем, подстиче креативност, смањује стопу броја ученика који одустају од даљег школовања, као и да позитивно утиче на социјалне вештине ученика (Smithrim & Upitis, 2005). Током 90-тих година XX века развијају се програми базирани на идеји да концепт интегративног приступа (укључивање уметности у различите аспекте наставног програма) може да доприне се побољшању академских постигнућа ученика. Основна одлика ових програма била је да су наставници повећали своје ангажовање и проширили круг сопствених деловања изван предмета које предају на целокупну организацију школе и да су довели до ширих промена у школском животу као што су: промена распореда рада школе, ослањање на родитеље као значајан ресурс унапређења рада школе, преузели су улогу лидера и организовали удруживања са различитим партнерима из локалне заједнице (Melnick et al, 2011).

Савремена истраживања указују на то да су уметнички садржаји значајно средство за побољшање наставе и учења. Истраживачи наглашавају да уметност носи са собом емоционални и за појединца значајани садржај који се види као разлог да садржаји из области уметности постану значајни за когнитивни доживљај (Gullatt, 2008). Чињеница да свако на различите начи-

не перципира значење различитих уметничких форми, које су делимично условљене друштвеним контекстом, а изражавају се најчешће вербалним путем, обезбеђује јаке аргументе за могућност трансфера и обострог утицаја између уметности и когниције.

Ајзнер истиче да је уметност неизоставни аспект васпитно-образовног процеса. Начин на који уметност доприноси образовању јесте у томе што је „образовање процес учења како да постанемо архитекте сопственог искуства и тако учимо да креирамо сопствену личност“ (Eisner, 2002: 24). У овом контексту интересантан је његов коментар да „не може да преброји колико пута су га питали да објасни допринос уметности у побољшању резултата ученика на тестовима из математике или језика, или било ког другог наставног предмета за који се верује да је значајнији од уметности“ (Eisner, 1999: 51). Објашњавајући како уметност доприноси когнитивном напретку Ајзнер тврди да способност креирања новог уметничког облика захтева ангажовање имагинативних капацитета који могу бити визуелни, музички, поетски, чиме се поткрепљује идеја да уметност у себе интегрише различите форме мишљења. Ајзнер нас подсећа да смо током развоја учили о свом окружењу кроз упознавање звукова, укуса и мириса, да то знање представља зачетке свести и средство за каснији развој и подвлачи да је основна когнитивна функција уметности да нам помогне да приметимо новине у свету који нас окружује.

У последњих неколико година све је већи број реализованих истраживања чији резултати сугеришу повезаност између когнитивног, социјалног, емоционалног развоја и уметности. Ученици у школама у којима је уметност интегрални део курикулума постижу боља академска постигнућа у односу на своје вршњаке који не похађају школе организоване на овај начин. Оваква истраживања допринела су и већој подршци школским/наставним програмима од стра-

не уметника, који се укључују у рад школа у којима се примењује интегративни приступ настави на бази садржаја из области уметности. Као једна од највећих предности учења и наставе огранизованих на овакав начин наводи се отварање бројних и разноврсних могућности за учење (Hamblen, 1993; Melnick et al, 2011).

Учење кроз уметност (Learning Through the Arts – ЛТТА) – пример Канаде

У Канади је 1994. године од стране Краљевског музичког конзерваторијума креиран и развијен програм *Учење кроз уметности* (енг: *Learning Through the Arts – ЛТТА*). Овај пројекат осмишљен је са идејом да се унапреде организација и рад школе кроз интегративни приступ настави, базиран на садржајима из области уметности, а данас се сматра једним од најуспешнијих програма додатне наставе у школама са целодневним боравком. Од заснивања пројекта на приципима програма *Учење кроз уметности* (у Торонту, 1995. године) у њему је учествовало више од 377 000 ученика, што га чини најобухватнијим програмом ове врсте на свету, који се уз то непрестано шири у Северној Америци и читавом свету. Основни циљ овог пројекта је да ђаци, кроз пажљиво осмишљене часове математике, хемије, историје, географије и језика, уче наставне јединице које интегришу уметност у процес учења (Upitis et. al, 2001). Истовремено, специјално обучени уметници, оспособљени да пруже подршку наставницима, долазе у школу и учествују у реализацији наставе. Као резултат ове сарадње настају часови који су узбудљиви и које сви ученици сматрају битним. На пример, ученици уче рачунање кроз плес, писменост усавршавају укључивањем медија као уметности, а природне науке уче кроз музику.

Приступ *Учење кроз уметности* заснива се на две премисе. Прва је да су школе које подстичу наставнике да користе приступе активног

учења и наставе, повезане са личним интересовањима и различитим стиловима учења ученика, најефектније у достизању академских, социјалних и емоционалних постигнућа ученика. Друга премиса јесте да наставници, баш као и ученици, уче и развијају се на основу искуства које им учешће у овом програму пружа. Описујући шта подразумева пројекат *Учење кроз уметности* аутори наводе да је у питању ефикасан и одржив програм који се заснива на размени знања и вештина између наставника, уметника и ученика кроз вишегодишње партнерство, при чему уметници директно раде са децом у школи и уз то креирају моделе, технике и активности које наставници примењују у учионици (Upitis et al, 2001).

Смитрим и Упитис (Smithrim & Upitis, 2005) реализовале су лонгитудинално истраживање које је имало за циљ да испита ефекте програма *Учење кроз уметности* на постигнућа и ставове ученика. Преко 6000 ученика, родитеља, наставника и директора школа било је укључено у ово трогодишње истраживање. Ауторке су пратиле разлику у постигнућима ученика на почетку и на крају пројекта, као и разлику у ставовима о уметности, култури, образовању и ваншколским активностима које су исказали испитаници. Истраживање је обављено је школама у којима је реализован пројекат *Учење кроз уметности*, као и у контролним школама, при чему су групе ученика била уједначене у погледу претходног школског успеха и социо-економског статуса. Након три године, ученици из школа у којима је примењен интегративни приступ настави/учењу кроз уметности показали су значајно виша постигнућа из математике у односу на вршњаке из контролне групе. Ауторке истраживања нагласиле су да „анализа резултата обезбеђује индикаторе да укључивање уметности у разноврсне школске садржаје иде *руку њод руку* са већим анагажовањем свих укључених и заинтересованих за школски живот и рад“ (Smithrim & Upitis, 2005: 120). Приликом интервјуисања

ученици, наставници, родитељи и директори причали су о томе како је уметност подстакла децу на бројне активности и наглашавали различите когнитивне, физичке, емоционалне и социјалне предности од учења кроз уметност. Коментаришући налаз да ученици који су укључени у овај пројекат постижу боље резултате на тестовима из математике у односу на ученике из контролне групе, један дечак је рекао: „Музика подстиче размишљање. Када учите нешто ново, осећате се добро, и то доприноси самопоуздању и у другим предметима, на пример у математици“ (Smithrim & Upitis, 2005: 123).

Интегративни приступ култури и уметности у школама у Немачкој

Примена интегративног приступа настави и учењу једно је од актуелних питања у области образовања и у земљама Европске уније. Организовање наставе у школама на основу укључивања културе и уметности у разноврсне садржаје којима се ученици баве, као и промена начина реализације наставе и другачија организација целокупног живота школе тренутно је једно од значајних аспеката реформе образовања у Немачкој. Сарадња федералне владе и различитих немачких покрајина са циљем промовисања интегративног приступа културе и уметности у школама покренута је 2006. године. Истраживачи са универзитета у Марбургу су у недавно објављеној књизи *Kulturschule* описали шест различитих пројеката који су са овим циљем реализовани широм Немачке у протеклих девет година (Ackermann et al, 2015, 29–33). За потребе нашег рада, у наставку ћемо дати кратак опис неких од представљених пројеката.

1) *Музикална основна школа (Musikalische Grundschule)* пројекат је који се развија у Хесену, Берлину, Баварској, Тирингији, Доњој Саксонији и Северној Рајни-Вестфалији. Циљ овог пројекта је да се школски живот и рад организује тако

да сви ученици, наставници и родитељи доживе музику као формативни, кључни елемент свакодневног живота.

2) Пројекат *Сваком дејтеју инструменти (Jedem Kind ein Instrument)* покренула је 2007. године Немачка федерална фондација за културу, покрајина Северна Рајна-Вестфалија и Фондација за образовање будућности. У међувремену овај пројекат је почео да се реализује и у Хесену од 2008, као у и Хамбургу од 2009. године. Основна идеја овог програма је да повећава интересовања ученика основне школе за музику: у првом разреду на предавањима, која су организована од стране учитеља основне и музичке школе, деца уче о различитим инструментима, у другом разреду ученици се организују у мале групе и почињу да уче свирање одређених инструмената, а у трећем и четвртом разреду се удружују у веће ансамбле и имају повремене наступе у школи.

3) *Образовање засновано на култури у целодневној школи (Kulturelle Bildung an der Ganztagschule)* имплементирано је кроз различите активности у различитим покрајинама – књижевност у Саксонији, плес у Бремену, позориште у Хамбургу, музика у Хесену и у Берлину кроз пројекат Музеји и Медији.

4) *Истраживање културе – деца и млади у експедицији (Kultur.Forscher! Kinder und Jugendliche auf Entdeckungsreise)* јесте програм који је започет 2008. године са циљем унапређења сарадње између школа и ваншколских партнера и који одликује регионално и национално умрежавање.

5) *Културни агенти за креативне школе (Kulturagenten für kreative Schulen)* јесте програм који је од 2011. године реализован у 138 школа у Баден-Вуртембергу, Берлину, Хамбургу, Северној Рајни-Вестфалији и Тирингији са циљем да се у току 4 године развије нова професија *културни агенти* и да се током трајања пројекта 46 ученика оспособи за бављење овим занимањем.

6) *Дан/Година Културе (KulturTagJahr)* пројекат је који подржава фондација Altana Kulturstiftung са циљем да школе које стављају нагласак на естетско васпитање и уметничко образовање на овај начин активно учествују у одговарајућем развоју таквих образовних профила. Пројекат укључује шест школа у Хесену, а планирана је примена и у Баварској.

Зашто култура и уметност изазвају такво интересовање у школама у Немачкој? Макс Фукс (Fuchs, 2013: 257) наглашава да је процес интегрисања културе и уметности у школама у Немачкој блиско повезан са резултатима истраживања PISA 2000. Наиме, као једна од политичких последица такозваног „PISA шока“ у Немачкој било је увођење целодневних школа (Ganztagssschule) које треба блиско да сарађују са спољним партнерима. Овај контекст представља базу за развој концепта *Школа заснована на култури (Kulturschule)*. При томе, Фукс (Fuchs, 2009: 3) упозорава да се у раду школе засноване на интегративном приступу уметности и културе морају избегавати уске дефиниције по којима се култура и уметност изједначавају. Инсистира на томе да школе које примењују овај приступ, нису такозване *елиџне школе* које похађа мали број на основу ригорозних критеријума одабраних ученика и које држава подржава новчано и довођењем пажљиво изабраних наставника. У домаћој педагошкој терминологији таква појмовна дилема разрешава се разликовањем естетског васпитања (естетска култура као део опште културе) и уметничког образовања (везује се за област професионалног образовања у области уметности). *Школа заснована на култури* заправо је концепт који подразумева интегративни приступ настави уз коришћење васпитних потенцијала разноврсних садржаја из области културе и уметности. Фукс истиче да овај концепт укључује школе којима је значајан културни и уметнички аспект школског рада и које при томе развију посебне методе да развију и примене интегративни приступ култури и уметнос-

ти (Fuchs, 2013: 257). Ради се о концепту школе у којој култура није значајна само као садржај наставе већ и интегрисана у процес учења осталих предмета. Процес учења је значајан и релевантан и по томе што се сматра културним процесом. Ученици се у школама које су прихватиле овај концепт сматрају активним учесницима у развоју културе (Fuchs, 2013: 259).

Уколико се интегративни приступ настави кроз употребу садржаја из области културе и уметности адекватно примени, наставни процес добија другачији смисао у односу на традиционални начин рада у школи. Ипак, за интегрисање културе и уметности у различите активности у школи потребни су одређени предуслови: да би се процес учења и наставе унапредио захвљујући примени овог холистичког приступа потребно је променити схватање наставе као „основне делатности школе“ и подржати наставника у томе да развија сопствени „уметнички поглед на свет“ (Sliwka et al. 2015: 155). То подразумева и отклон од традиционалног формализма у образовању, унапред прописаног предметног курикулума и схватања наставе као припреме за тестирање.

Закључак

Последњих неколико деценија значајни теоретичари и практичари у области педагогије указивали су на посебан значај укључивања уметничких садржаја и, шире, естетске културе у школу/наставу са циљем холистичког развоја ученика. Један од најзначајнијих у том контексту јесте Елиот Ајзнер који је у неколико наврата упозоравао на то да је време да образовање у школама треба да се реорганизује у смислу интегрисања културе и уметности у различите аспекте наставног програма, уместо да се бављење њима своди само на малобројне часове на предметима из области уметности. Један од адекватних примера реформе образовања на овим идејама јесте пројекат *Учење кроз уметности*,

покренут у Канади, а који се од тада успешно примењује широм света. Учесће ученика у овом пројекту се, како је лонгитудинално истраживање показало, позитивно одразило на различите аспекте њихове личности: когнитивни, физички, емоционални и социјални. Као један од примера земаља у Европи у којима се све масовније примењује интегративни приступ навели смо тренутну ситуацију у Немачкој, где су школе у различитим покрајинама укључене у националне и локалне пројекте којима се промовише култура. Овакав приступ захтева интензивну сарадњу и укљученост свих значајних чинилаца: наставника, ученика, родитеља, директора, као и самих уметника и институција културе. Његова имплементација повезана је и са усмерењем

на прогресивистичке дидактичке концепте: настава усмерена на ученика, конструктивистички заснована настава, интердисциплинарна и мултигенерацијска настава, интерактивно учење, отворена учионица и сличне. Таква школа није усмерена само на интелектуални развој и ограничена на усвајање академских, говорних и математичких знања. Развој друштвене, моралне и естетске компоненте личности не може се свести само на изучавање појединих садржаја из области уметности. У раду промовисани концепт школе/наставе подразумева темељне промене у односима између наставника и ученика и у планирању и реализацији наставних садржаја и активности.

Литература:

- Ackermann H., Retzar M., Mützlitz, S. & Kammler, C. (2015). *KulturSchule. Kulturelle Bildung und Schulentwicklung*. Springer VS.
- Eisner, E. (1999). Does experience in Arts boost academic achievement. *Journal of Art & Design Education*, 17(1), 51–60.
- Eisner, E. (2002). *Arts & Creation of Mind*. Yale University Press: New Heaven & London.
- Fuchs, M. (2009). Wege zur Kulturschule – Was „Kultur“ in Kulturschulen bedeutet. (Downloaded on 9th January 2015, from: http://akademieremscheid.de/fa/user/Fachbereiche/Kulturpaedagogik/Publikationen/Fuchs_2009_-_Wege_zur_Kulturschule.pdf)
- Fuchs, M. (2013). Auf dem Weg zur Kulturschule – Schulentwicklung und Ästhetisches Lernen. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 16, 257–271.
- Gullatt, D. E. (2008). Enhancing Student Learning Through Arts Integration: Implications for the Profession. *The High School Journal*, 91 (4), 12–25.
- Hamblen, K. A. (1993). Developmental models of artistic expression & aesthetic response. The reproduction of formal schooling & modernity. *Journal of Social Theory Art Education*, 13, 37–56.
- Melnick, A., S., Witmer, J. T. & Strickland, M. J. (2011): Cognition & Student Learning Through the Arts. *Arts Education Policy Review*, 112, 154–162.
- Sliwka, A., Klopsch, B. & Maksimovic, A. (2015). Schulkultur durch kulturelle Bildung: Die Kulturschule als wirksame Lernumgebung. In M. Fuchs & T. Braun (Hrsg.): *Die Kulturschule und kulturelle Schulentwicklung* (151–164). Weinheim: Beltz.
- Smithrim, K. & Upitis, R. (2005). Learning Through the Arts: Lessons of Engagement. *Canadian Journal of Education*, 28 (1-2), 109–127.

- Uptis, R., Smithrim, K., Patteson, A. & Meban, M. (2001). The Effects of an Enriched Elementary Arts Education Program on Teacher Development, Artist Practices & Student Achievement: Baseline Student Achievement & Teacher Data from Six Canadian Sites. *International Journal of Education & the Arts*, 2(8). (Downloaded on 9th January 2015, from <http://www.ijea.org/v2n8/>)

Culture & art in school – an integrative approach

Aleksandra Maksimović

Higher Vocational School for Pre-School Teachers, Šabac

Aleksandar Tadić

Teacher Education Faculty, University of Belgrade

Abstract: *This paper deals with the issues of the culture & the arts as an integral part of education, as well as ways of organizing teaching and learning in the schools that accept integrative concept regarding the aesthetic content. Instead of the traditional limitation of culture just on the arts' subjects in which children develop creativity, while on the other subjects they gain applicable knowledge and skills, this approach promote inclusion of art in different facilities where students are engaged in, as well as the change of teaching and organization of the whole school. This paper presents a project Learning through the Arts, which represents the beginning of this approach that has been developed in Canada in the '90 of the XX century. This concept begins to be increasingly recognized as important for the improvement of education also in the countries of the European Union. In this context, is presented actual application of this approach in Germany where the national as well as at the local authorities, implemented various projects based on the idea that the promotion of culture in the school is an effective environment for learning and student development.*

Key words: *Aesthetic Education, Culture, Arts, Learning through the Arts, Integrative Education*